

Sense pactes

Joan F. Mira

Al llarg de l'última quinzena d'octubre hom ha recordat i celebrat, a l'ample del Regne d'Espanya, els trenta anys dels famosos pactes de la Moncloa. Hem tingut ocasió de reveure, a la premsa i a la televisió, les fotografies dels líders polítics asseguts en una gran taula i firmant amb posat convençut els papers que passaren a la història. Hi havia Suárez i Abril Martorell, Fraga Iribarne, Carrillo, Felipe González, Miquel Roca i, fins i tot (vés a saber què hi feia...), el *viejo profesor* Tierno Galván, de folklòrica memòria. Franquistes impenitents, franquistes reconvertis, comunistes, socialistes de diverses espècies, catalans més o menys catalanistes, algun basc nacionalista i, en fi, tot allò que se'n sol dir l'espectre ideològic i polític (espectre que ara sembla, en efecte, espectral) del que es va anomenar transició. I a fe que feia falta, i que ho van fer ben fet. El lector que no hagen superat el mig segle d'edat, probablement no recorden el desori d'aquells anys, quan tot semblava possible i gairebé tot resultava impossible. Canviar el règim no era la part més difícil: amb un monarca que assegurava el trànsit sense trencar ponts, amb unes eleccions que el juny d'aquell any havien donat una majoria a la dreta, els camins institucionals de la reforma no eren difícils ni abruptes. Els camins civils, econòmics, socials, ja eren una altra cosa. Els insensats d'ETA no s'aturaven (ni s'aturen, ni s'aturaran, tal com van les coses) en l'acció criminal, els assassins d'extrema dreta tampoc, ni alguns altres grups d'amants del desastre. Partits d'esquerres extremes agitaven fantasmes de revolucions imminents, l'activitat econòmica cruixia per totes les junctures, la desocupació començava a disparar-se, la inflació era de magnituds monstruoses, el descontrol era general, i la paraula *crisi* no reflectia la gravetat del moment. És fàcil, ara, de no recordar tot allò, i és fàcil d'oblidar o de no reconèixer la capacitat d'entesa que van tenir aquells líders. Veure Carrillo al costat de Fraga (dos personatges dels quals em trobe tan lluny com és possible), resultava una imatge reconfortant. Degué passar aquells dies i aquelles setmanes un vent de seny per Madrid, per les seus dels partits, pels esperits dels polítics, que va fer possible una cosa tan insòlita: els adversaris antics o moderns amb idees de mal conciliar, franquistes i antifranquistes, comunistes i anticomunistes, castellanoespanyols i bascocatalans, dreta i esquerra, i fins i tot –paral·lelament– els suposats enemics de classe, sindicats i empresaris, pactaven tot el que havien de pactar. Uns acords mínims, unes regles de joc, un consens, unes bases, que van fer possible el llarg període (amb l'ensurt de Tejero, tan espanyol, tan típic) en què hem pogut barallar-nos en pau, prosperar en riquesa, fer-nos una mica moderns, ser formalment europeus, i almenys no odiar-nos de front, que ja és molt. Hi ha qui diu que aquestes dècades sense odi s'acaben. Espere que no siga així.

Ho espere, també, pensant que al País Valencià no han estat tres dècades amb fonament en els pactes i en les paus. Ací, el 1977 i els anys immediatament següents, no hi hagué líders polítics (vull dir líders amb pes i amb poder) que tingueren el seny i el sentit de concòrdia dels seus col·legues que van firmar al palau de la Moncloa. Ací la discòrdia i la falta de seny i de raó van ser incitades de manera insistent i metòdica. Ací, aquells anys, hi hagué un projecte de destrucció civil, de difusió de la mentida, de promoció de la irracionalitat extrema. Alguns dels mateixos que a Madrid signaven paus, a València excitaven instints de guerra. De paraules, d'insults, de violència física, de proscripcions, de virulència al carrer. No hauria estat difícil firmar acords assenyats al voltant d'una taula, uns pactes del palau de la Generalitat, on aquelles matèries i temes que han produït tanta desgràcia hagueren quedat resoltes i acordades. Uns pactes bàsics sobre el sentit d'aquest país dels valencians, que poc després perdé l'ànima i el nom, sobre la llengua, sobre aquells fonaments mínims que, si són acceptats i assumits, poden servir per a construir alguna cosa positiva al damunt. No van voler, ni els uns ni els altres, i ho paguem encara. Trenta anys sense pactes, i els que vindran. Allà els polítics van ser, almenys un moment, generosos. Ací van ser miserables.

“Ací, el 1977 i els anys immediatament següents, no hi hagué líders polítics (vull dir líders amb pes i amb poder) que tingueren el seny i el sentit de concòrdia dels seus col·legues que van firmar al palau de la Moncloa. Ací la discòrdia i la falta de seny i de raó van ser incitades de manera insistent i metòdica”